

Numărul 27.

Oradea-mare 7/20 iulie 1902.

Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Un poet bănăţean.

Am anunţat în numărul trecut apariţiunea unei broşuri, care conţine inspiraţiunile poetice ale unui tiner din Banat mort în floarea etăţii sale.

Acum revenind cu plăcere, ilustrăm pagina aceasta a revistei noastre cu portretul regretatului poet şi reproducem una din poeziile sale dialectale.

Victor Vlad Delamarina nu este necunoscut cetitorilor mai vechi ai „Familiei”, căci şi acest talent literar prin revista noastră s-a făcut într-adevăr în publicitate, aici s-a publicat în 1893 şi 1894 impresiunile de călătorie pe mare ca oficer al marinei române.

Activitatea lui literară a fost apreciată în coloanele noastre de către dl Ilarie Chendi în studiul său „Zece ani de mişcare literară în Transilvania” publicat în 1901.

Drept schiţe biografice reproducem notiţele dlui dr. Valeriu Branşice din fruntea broşurei, schiţe care totodată îi analizează şi poeziile :

Un „isvor de întinerire”

a deschis Victor Vlad Delamarina prin introducerea dialectului bănăţean şi în deosebi „logojan” în literatura noastră. Născut poet, a pătuns până la cele mai intime subtilităţi ale graiului şi firii bănă-

ţeanului, prezentat atât de sugestiv în puţinele poezii ce ne-au rămas, care constituie tot atât de giuvaere ale literaturii dialectale. A scris puţine, căci nemiloasa moarte l-a repus deja în etatea fragedă de 25

ani şi ceea ce a scris avea să fie de-abia începutul unei cariere literare mult promiţătoare, dar şi aceste începuturi ne prezintă pe poetul, căruia i se cuvine loc de onoare în literatura noastră.

Fire veselă şi senină, copil al Bănăţului mănăs, glumeţ, mândru şi dragăstos ca tot bănăţeanul, ne reoglindează sincer şi nemeşesugit gândirea şi simţirea bănăţeanului cu toate părţile luminoase şi umbroase. Nu numai graiul, ci şi fondul poeziilor e rupt din viaţa Românilor bănăţean.

Delamarina îşi iubeşte nemărginit pământul unde s'a născut, de şi soartea l-a dus departe de el şi numai în vacanţe se putea reîntoarce la malurile Timişului „de ochi frumoşi desmierdător”. Iubirea nemărginită nu întunecă înse judecata poetului, care vede în deplina lor nuditate şi viţile poporului, pe care le sbiciue fără cruţare.

Naţional şi democrat intransigent, espune la pilori pe renegatul, care pentru un „blid de linte” rupe legăturile fireşci cu poporul, face de ris „doamna” care se genează de originea ei şi răspunde mândru şi conştient jubilantului

Victor Vlad Delamarina

politic, că „noi ni-s acasă“. Puritan în moravuri, combate luxul și „albelele, cari strică bănățelele“.

Scoate tipuri din popor și ni le prezintă pline de viață, cum e Ioța lu Toboc, Ana lu Gica, Bătrânul cersitor, Țeranca analfabetă, Blegia, Doancă și altele. Tot atâte creațiuni poetice de valoare neperitoare.

Născut la 31 august 1870 în Satu-mic, lângă Lugoj, din părinți inteligenți, — tatăl său Ioan Vlad eră pretore și mai târziu avocat, mamă-sa e cunoscuta scriitoare și compositoare Sofia Vlad n. Bădulescu — își începe studiile în Lugoj și le urmează până în cl. IV gimnasială la gimnasiul de stat, când, eliminat pentru că a scris „Trăiască România“ pe tabla din clasă, trece în România, ca să urmeze studiile la liceul S. Sava din București și apoi la școala militară, de unde ieșind ca sublocotenent intră în serviciul marinei române și avansează în aprilie 1895 la rangul de locotenent. Mai întâi în serviciu pe bricul „Mircea“ și mai târziu pe încrucisătorul „Elisabeta“ face călătorii pe Marea Neagră, Bosfor, Marea Mediterană și Adriatică, descriindu-ne impresiile acestor călătorii în frumoasele sale schițe de călătorie. Germenele gravului morb se ivise deja. Bolnav de piept, a luat un concediu mai lung ca să-și caute de sănătate; a stat la Wörishofen, Abazia și Meran, dar insedar, căci eră prea târziu. Simțind că se apropie sfârșitul, s'a întors acasă și la 3 mai 1896 închide pentru totdeauna ochii pe moșia Herendești, lângă Lugoj, în brațele iubitoarei și nemângăiatei sale mame. Iar acum doarme somnul de veci în cimiterul gr. or. român din Lugoj.

Poesiile aici adunate pentru prima dată într'un volum au fost scrise în anii 1894 și 1895 și publicate în ziarul „Dreptatea“, care apărea pe timpul acela la Timișoara. Unele au fost reproduse mai târziu de dl T. Maiorescu în „Convorbiri Literare“ (Anul XXXII nr. 2).

Despre Delamarina au scris până acum :

T. Victor Vlad „Dreptatea“ din Timișoara, nr. nr. 103 din 9/21 mai 1896.

Dr. E. Dăian. Victor Vlad Delamarina Pro Memoria. „Tribuna“ din Sibiu nr. 104 din 11/23 mai 1896.

Titu Maiorescu. În memoria unui poet bănățean (Victor Vlad) „Convorbiri Literare“. Nr. 2 din 15 februarie 1898.

Ilarie Chendi. Zece ani de mișcare literară în Transilvania. 1890—1900. Material critic. „Familia“ din Oradea-marea nr. 3 din 1901.

C u g e t ă r i.

Plăcerile copilăriei sunt disprețuite de vârsta tinereții, și acele ale tinereții de vârsta bătrâneții; plăcerile fiecărei etăți sunt ca spetezele unei scări: nu putem ajunge la una din ele, decât călcând cu piciorul pe celelalte.

Petit-Senn.

Plăcerea casnică liniștită este cea mai aleasă, pentru că o putem gusta neîntrerupt: plăcerea sgomotoasă este numai un musafir străin, care ne grămădește cu politețe, dar nu e un prieten statornic.

Jean Paul.

Lu Ana lui Gica.

Ano, Ano!
Logojano!

*Ano, Ano! Logojano!
Calșie-o roata palărie,
Că mai bine-ți șege ție
Cu rumână d'omenie
La ce ai da Sânt-Ilie:
Să-ți porți conșiu cum ți data
Și ca nația să-ți creșci fata,
A'aduni hani tu cu lopata'
Oa să-ți dai la „Șvoart“ d'agata!*

*Ano, Ano! Logojano!
Sări la joc ca un vrăbece,
Nu-s ca cine mulce fece,
Dar pă cine tece, tece
Stai „ca nuca pă părece!“
Und' ți mărâma vestită
Dă la bună-ta ugită?
Und' ți sucna ha 'ntărită,
Și cătrînța ha 'mpupită?*

*Ano, Ano! Logojano!
Puțice la a lu Burugă
Cătu-ți dă mândră la rugă!
Jucătorii-ți vin în fugă
Și la vorbe dulști-ți 'ndrugă.
Ea în portu dă păuriță
Samână cu o groșiță
Dă ha mai înaltă viță
Bătar că ți pilăriță!*

*N'are „mider“, da-are vacă,
Ea cu portu ieși să 'mpacă,
Are bani ș-o fost săracă
Și avere-o să-și mai facă.
Din piaț când vine acasă,
Pune dă 'mbucată pă masă,
În dolaf florinții-ți lasă
Și dă modă niși nu-ți pasă.
Ano, Ano! Logojano!*

*Dar tu Ano, — vai-do-mine —
Ce chicheșci, ca nu șciu șine
Toț să rid p'ascuns dă cine
Că nimic nu-ți șege bine!
Când în loc dă o mărâma
Porț pă cap făr' să-ți dai samă
Pălărie!? O mamă — mamă
Par' că ieșci din „panoramă“!
Ano, Ano! Logojano!*

*Logojana ageverată
Mândră-ți numa năschimbată
Cu mărâma păstă spată
Și cu sumna ha umfiată.
Nu da bani pă nimica,
Că ți-l sărășiești pă Gica
Dă n'o s'aibe niși musica,
D'und' s'o plăcească lu Nica!
Ano, Ano! Logojano!*

Victor Vlad Delamarina.

Icoane din viață.

(Urmare.)

7. Un teatru dramatic.

În seara de 15 decembrie 1887, între 7 și 8, vestibulul nostru era luminat a *giorno*.

Colegul Velescu căruse din prăvălia lu tat' se u șease furturi luminări Stela de prima calitate.

Mme Cati ne-a pus la dispoziție 24 sfeșnice; pentru aședarea lor fixasem de giur împregiurul păreților 12 policioare, 2 sfeșnice pe flecare policioară, de desuptul cărora fixasem stegulețe tricolore, iar în mijlocul lor câte o rămurea de brad. În primul rând lângă scenă venia 12 canapele cari representa locurile rezervate, apoi scaune cu chenare aurii aduse tot de Velescu, stalul al II-lea, iar de aci până la ușe aranjasem într'o parte bănci, în cealaltă scaune de mâna a II-a.

Cu 2 zile înainte de reprezentație, Manoil fabricase niște afișe de toată nostimada, pe cari le lipise colegii noștri de cu seară pe scândurile ce împrejmuia curtea vechiului liceu Carol, pe ambii stâlpi ai intrării în curtea liceului, cum și pe păreții străzii, începând de la „Pomul verde“ și ocolind spre poște până la domiciliul dlui Fondettelin, profesorul nostru de gimnastică, în dreptul cărora trecătorii se opriau și cetia curioși, atrași fiind de modul cum erau executate afișele noastre.

În seara reprezentației, tot din inițiativa lui Manoil, trecătorii se minunau de lampioanele ce străluciau în amurgul serii, înșirate pe sfoară în forma unui arc de triumf de asupra porții, la pragul căreia erau postați colegii Sbârnea și Antoniu.

Tinerii noștri colegi erau gata să dea lămuririle cuvenite ori căruia care din curiositate ar fi întrebat: ce însemnează luminația asta.

Mulți țerani, veniți cu familiile lor în oraș să tîrguiască, consacrand seara aceasta petrecerei și aflând că e vorba de „teatru“, au întrebat pe Sbârnea de prețul biletelor.

Acesta arătându-le că sînt și de cele cu un franc, cerură să li se dea 10 bilete.

Acesta se petrecea între 5 și 6 și de oare-ce spectacolul urma să înceapă la ora 8, li s'a explicat că pot să și le cumpere de pe acum, de oare-ce mai târziu se poate întîmplă să nu mai rămăie bilete de vîndut, ceea ce făcură țeranii,

La ora 6 artiștii noștri erau în ființă în vestibul.

Ne uitarăm unul la altul. Vslescu ne numără: Vulcan, Manoil, Rafailescu, T. Nanu, Velescu, dar Marcu?

— Ah, iuda, țipă Velescu, are haz să ne-o facă!

Trebuia să încercăm o ultimă repetiție pe scenă, căci piesa era destul de grea pentru forțele noastre de artiști-țințari și eu care eram directorul trupei, responsabil față de public care plătise ca să-i dăm prilej să petreacă, să plângă și... să ne admire... începu a me îngrijii serios.

Și Marcu Rosenberg, coada clasei noastre, nu mai venia!

— Unde locuește, am strigat desnădăjduit! Să meargă unul din noi să-l aducă.

Nimeni nu respunse, căci nu șcieau unde șede Marcu.

— Ce ne facem, băeți, adaoga eu, îngălbenind de mânie.

— Ptiu, firi-mi-ai să-mi fi, jidane, stai tu mă, că te invet eu minte, zise Velescu scrășnind din dinți.

— Șeiți ce: n'am putea să dăm rolul lui amicului Sbârnea? interveni Nanu.

— Poi nu știu de loc, respunse acesta descurajat.

— Nu face nimic, ești cu rolul în mână.

— E, ție țiarde de glume Tiberică, i ripostă Manoil care tăcuse până aci, întunecat.

Eu îi ascultam plimbându-me nervos de colo până colo în lungul vestibulului

Me uita la ceas: pendula mi-arată 7 fără 20 minute... Fiecare clipă ce trecea, imi părea că strecoară în sufletul meu 100 klgr. plumb topit.

Amețisem.

Îa să începem băeți repetiția, căci poate ni-l va trimite cerul până ajungem la scena unde intră în rol și Marcu.

Nimeni n'avu de obiectat nimic.

Antoniu rămase la poartă în așteptarea publicului, Sbârnea la ușa vestibulului, având în deposit o nouă serie de bilete, iar noi deghisați, am suit unul câte unul pe scenă să începem repetiția generală, cu cortina lăsată.

Pe lângă Marcu inșe, ne mai îngrijoră acum și intârzierea lui Vasile Prenta, secundul sufleur al teatrului național din Craiova, consăngean cu mine, care ne promisese concursul se u gratuit. El făcuse deja 2 repetiții cu noi și se mirase vedend piesa produsă de mine din memorie, lucru ce nu i venia a-l crede. Dar abia începusem noi să repetim prima scenă, când Sbârnea strigă triumfător: Marcu, băeți, Marcu, și dl Prenta, uraaa... căruia i-am respuns prin aplause prelungite în unanimitate.

Vestea aceasta întrecea pe a lui Cesar în fața șenatului. Am cređut că sînt stăpănul universului. Imi venia să me reped la ei să-i sărut, dar m'am abținut în fața urgenței lucrurilor. În sfârșit, putem începe, suspina eu.

Dar Velescu, a cărui furie luase proporții la vederea lui Marcu, se repeđi la el și-l înșfacă de ceafă...

— Da bine Marcule, jidanule, firi-mi-ai tu să-mi fi, acuma se vine mă...

— Ce faci me nebunule, stai mă, săriți, ajutor, țipă bietul Marcu, când a vedut că Velescu nu glumeșce.

El nu se supără de porecla ce i o detea Velescu, dar când s'a simțit strîns în mâinile lui ca de un cleșce, fu nevoit să strige după ajutor.

Săracu Marcu, se făcuse roșu ca racu, iar ochii i eșise din orbite cât ceapa.

— Me sugrumi mă ticălosule, n'audi ?

— Lasă-l la dracu, interveni Manoil; socotelile cu el le vom limpedi după reprezentație, să nu mai pătim alt pocinog.

Velescu îl iertă. Noi toți doria să începem. Prenta intră în cușcă și fu gata să sufle.

Actul I îl finirăm în liniște. Pe la începutul actului al II-lea inșe, primii cari populară sala fure țeranii, pe cari Sbârnea i aședă în ultimul rând de bănci de lângă ușe.

Me uita de vre-o 2 ori prin găurica cortinei la ei și observa că ochii lor exprima nerăbdarea

și extrema curiositate. — I vedeam cum ascultau atenți la noi. De prima oară asistați la teatru, de aceea de câte ori auziați, vre-un ris sgomotos, de după cortină, își dedeau cu cotul, se uitați întrebătorii unul la altul și așa plutați în nesiguranță, neavând idee clară de ce va urma să se întâmple și dacă se va ridica vre-odată „perdeaua aia“.

La începutul actului al III-lea: își făcui aparițiunea Anagnostachi, profesorul meu de elina, însoțit de dl Străjanu și în urma lor Mme Cati cu nepoatele, doue germane blonde. pe care Sbârnea avui grije să le așede pe 3 scaune din stalul al II-lea, mai în față. Nu trecură 5 minute și o grupă de liceani din „ai noștri“ se strecurară unul după altul în stalul II; numărul lor se îndoi prin imediata sosire a internilor statului de la liceu.

Sosii și nenea Arghir însoțit de doue familii în total 8 persoane, cari fure conduși și poftiți de Sbârnea pe canapele. Iată și Petcu, bragagiul nostru din curte, însoțit de odrasla lui, un găligan, cât o prăjină, de nu-l încăpea ușa. Petcu, de și nu mai veduse teatru, totuși își luă aere de cunosctor al acestor lucruri și esplică fiului seui — un vițel la poartă — că au să apară în curând niște comedianți cari au să scoată panglice pe gât, au să mânânce foc și câte alte nasdrăvenii nu anticipă Petcu lu fiu-seui, ce așteptă nedumerit să-și facă aparițiunea comedianții. Lângă Petcu și fiu-seui veni să se așede Gheorghe plăcintaru, care ne creșcea cu plăcințile și brânzoacele sale calde. A... ha, nu ne-a vîtat nici diaconul Porumb...

— Avem și fețe bisericești, imi șopti Velescu. Sosise și neamurile lu Marcu, apoi familia lui Tiberica.

Rafailescu își invitase pe patronul seui, un cismar român de lux, căci uitai să pomenesc că Rafailescu eră meserias, dar când eră vorba de artă, cu toate că natura fusese vitregă cu el și nu voise să-l infesteze cu un fisic la înălțimea talentului seui, totuși luptă din răputeri să urmeze lui Milo. — Eră un băiat vesel, brunet la față, cu ochii vioi, cu fruntea lată, la mișcări agil ca o veveriță, inse la talie înalt numai de o șchioapă și cu capul fixat într'o parte, astfel încât, când simția nevoie să se uite îndărăt, trebuia să se întoarcă cu totul. Aceste erau defecte cu care îl hărăzise natura, defecte ce făcuse ca Melpomena să-i închidă pentru totdeauna porțile templului artei. Dar el nu se lăsă invins nici mort, jucă teatru la poarta templului zeiței. Astfel, nu-i scăpă ocazie să nu fie pururea în mijlocul tinerimei studioase și să nu interpreteze roluri însemnate în ciuda Melpomenei. Da, inregistrez cu drag numele acestui nefericit copil, care eră în stare să-ți smulgă aplausele din baerile inimii, vedându-l cum îți face pe Baba Hârca, ori pe Barbu Lăutarul.

Amintindu-mi de sërmanul Rafailescu, cel ce visă să calce pe urmele lui Milo, dacă ar fi avut flexibilitatea cefei altora și ar mai fi crescut cu o palmă cel puțin, am făcut să peardă răbdarea cetitorul nervos, dar fie sigur că ne apropiam de partea interesantă.

Lumea din vestibul începuse să tropăie din picioare și să bată din palme, ca semn că trebuie să începem.

Me uitai din nou la ceas: erau 8 fix. Repetiția actului al IV-lea n'am mai putut-o face, căci aveam

nevoie să ne reculegem, apoi lumea ne-ar fi auzit tot ce spunem.

Mai aveam o 1/2 oră și trebuia să începem.

Cum nu ne lipsia încă vechea credință strămoșească, am început să facem cruci să ne ajute Dzeu, să eșim cu fețele curate, întocmai cum făceam crucile, manevrând cu mâna pe sub bancă, când auziam numele nostru rostit din gura profesorului că ne chiamă la lecție.

Nuamăi Marcu privi la noi jenat și n'avui curajul nostru de a ne imita.

— Închină-te și tu pe legea ta Iudo, il sicai Velescu, inse Marcu dete din cap în semn de negare și se ascunse ca plouat pe după o culisă.

În salon se auziră iarăș tropăituri.

Prenta sună pentru înteia oră clopoțelul.

Publicul se liniști.

Ne aședarăm fiecare la locul nostru. Eui, în primul rând în picioare, Joslina se apropie cocheta lângă mine.

Rafailescu, Velescu și Marcu făceau pe pescarii, deghisați cum nu se putea mai bine.

Prenta sună pentru a doua oră clopoțelul și după un minut, unul din ai noștrii ridică cortina.

Vederea noastră fu salutată de un ropot de aplause. Am început să intrăm în materie. Eui, de și eram stăpân pe întreaga materie, totuși emoțiunea imi tăia resufletul. Lui Tiberica Nanu (Joselina) i mergea gurița ca o moară. N'asteptă nici să-i dau semn de mâna să nu înceapă, că mai am de spus, de oare-ce me temeam să nu ne incurcăm la vre-o replică, că apoi incurcați rămâneam.

Tiberica avea momente, când uită că aci suntem pe scenă și nu în fața profesorului.

Auzii pe unul din bancă: da bine și-a învețat rolu dșoara, mă!

Am înțeles alusia.

În fine, ne-am terminat cu succes rolu din primul act și acum urmă să ne retragem pentru ca să între în scenă pescarii cari aveau să desfășoare acțiunea mai departe.

Modul cum ne-am îmbrățișat de despărțire, am reușit să stêrnim un nou ropot de aplause. Se auzia din staluri: bravo, bravo, bis, bis... Publicul ne rechemă pe scenă, noi ne-am luat de mână și după ce ne-am inclinat, ne-am retras victorioși pe după culise, apoi în culmea bucuriei, sărirăm unul de gâtul celuilalt și țoc, țoc, ne sărutarăm în bot ca și cum am fi câștigat tot universul.

Pescarii și cu deosebire Rafailescu, care eră un comic din fire, avură un succes strălucitor, astfel că sfârșitul actului I a fost un triumf artistic pentru toți, fapt care a contribuit să ne luăm avânt de aci nainte.

Actul al II-lea și jumătatea actului al III-lea merse crescendo. Între pause auziam glasuri multumite:

— Ce dle, dar cine s'ar fi așteptat de la niște copiii la atâta! Au jucat ca și artiștii teatrului național.

La jumătatea actului al III-lea inse, o, zeii, o, Melpomene! Cum nu v'a fost milă de noi? Dacă tu Melpomene aveau ce aveau cu bietul Rafailescu... d'apoi în ghehena răsbunării tale contra lui, să ne vèri și pe noi... frumos ți-a stat?

Dar ce se întâmplase?

V a r a .

Tiberica, cum am spus, știind bine rolul, nu lăsa să sfârșească Marcu, ci i-a luat-o înainte și acum terminând frasa, aștepta replica lui Marcu.

Acesta înse, știind că i-a mai rămas o frasă, nespusa din dialog, strimbă din nas, înceștă pumnii și se întoarce înapoi, adică la pasagiul anterior și după ce termină, stete cu ochii țintă la Tiberica, dându-i să înțeleagă că trebuie să se întoarcă și el să repete ce a mai zis.

Tiberica vedu că Marcu a greșit, având înse prezența de spirit, trecu mai departe, cu gând că va conveni și Marcu să-l urmeze și să nu se observe greșala de public, înse acesta nu mai audia ce spune Tiberica, el era preocupat cu alt ceva: se gândia să-i spue lui Tiberica că a sărit și cu acest gând începui a da din cap ca un mânz fript de arșița solară. Însedar Prenta se chinuia sub cușcă și cu mâna căută să-l facă atent ce trebuie să spună, însădar toate, căci Marcu de asta dată, cu ochii îndreptați spre Prenta, uitând că în apropierea lui se află sute de spectatori, i ripostă:

— Zii să zică eel...

În public se observă o consternare ce se cetia pe fața fiecăruia.

Tiberica spăimântat de atitudinea lui Marcu, urmată de o tăcere amenințătoare, care a fost trădusă printr'o clătinare din cap, îl privi crunt. Marcu simți înțepătura acestei priviri, dar ce folos nu voia să deschidă gura.

Publicul părea că amortise și nimeni nu mai răsufli. Mulți mai sensibili la penibila scenă, se indoise și căutau să-și ascundă capul la spatele vecinului.

Noi în fundul scenei încremenisem de groază și rusine:

Tot Marcu trebuia să ne cernească obrazul, zise înăbușit Velescu, care voia să se repedă la el și să dea naștere la cine știe ce fapt regretabil, dacă nu l-am fi reținut.

El zicea că vrea să-l ucidă... Doamne ferește!

Am fi dat de subiect artiștilor să alcătuiască o nouă dramă pe seama noastră. Aveau ce scrie. Material bogat: sărăcie, nevoi, luptă pentru viață, arta mijlocitoare, neputința de a mânui această armă cu 2 tăisuri în mâinile noastre, sângerarea unor inimi tinere, tremurul, groaza sufletelor noastre de a ne vedea sfărâmate toate visele și speranțele; în sfârșit, întreaga gamă a sentimentelor.

Dar tăcerea aceasta mormentală și groaza care stăpâniă sufletele într'o clipă fu transformată într'un sgomot asurđitor și aplausele erupseră cuprinsul vestibulului, cum erupe spațiul lava vulcanică.

Ce se întâmplase?

Tiberica, perđându-și răbdarea, isbucni ca o vijelie:

— Zi mă firea-ai al dracului de jidan să fii, că e rëndul tei acum... n'auđi?

Și-i și cărpi doue palme, cu o iuțeață fulgerătoare, încât sërmanul Marcu vedu schintei verđi pe dinainte.

— Uraaa, uraa, bravo Tiberica, bravo, uraa, bis, bis!...

Tiberica înse nu se mulțumi numai cu atât, ci întorcându-se cu fața spre public, adaogă:

— Poi zeu, așa; dacă nu și-a învățat rolul, ce-a căutat să vină aici?

Marcu, frecându-și obrazii ca și cum l-ar fi ur-

zicat cineva, pe când Tiberica nu se mai interesă de el, cu degetul amenințându-l, isbucni în plâns și atâtă putu rostii din fugă:

— Ai să eși afară, stai tu mă firre-ai de porc să fii, am să-ți crep capu în doue cu pietre... și dis-părui din scenă.

Cuvintele lui Marcu avură efectul să stérnească o nouă furtună de aplause:

— Bravo Marcu, uraa... bis, bis!

Dar de asta dată rideau profesorii, rideau elevii, rideau țerani să se tăvălească, cređend că era natural să se petreacă aceea ce le-a fost dat să vadă în anul 1887 al mântuirii, rideam și noi să murim printre culise.

La aceste cortina se lăsa, dar publicul recules chemă pe eroi:

Joslina, Marcu, bravo Joslina, bravo Marcu, uraa!...

Astfel, întâmplarea aceasta transformă drama noastră într'o tragico-comedie, care mulțumi publicul cu prisosință și fiecare acum strigă sgomotos: „nu-mi pare reu că am plătit, căci am ris pentru o 100 lei, — și aceasta mulțumită lui Tiberica și lui Marcu.“

În actul al IV-lea ne-am forțat eu, Manoil și cu Tiberica să rehabilităm reputația dramei usurpate, și totuș par că nu mai avea nici un farmec, căci publicul așteptă cu nerăbdare să se mai întâmple vre-o ciocnire între Tiberica și Marcu, care din nefericire nu mai avea nici un rol.

Dar fie mă ce am ris, ziceau țerani și tot așa spuneau și boerii.

Partea a II-a a spectacolului a fost salvată de Rafailescu, care a represintat minunat de bine pe Barbu lăutaru, pe Baba-Hârca și alte vodeviluri, întreținând publicul până la 1 din noapte.

A doua zi, profesorii mei me felicitaui călduros pentru fericita idee ce-am avut de a da o reprezentăție teatrală în beneficiul meu, care imi permise în termen de o săptămână, după acest eveniment, să me presint în clasă *ca din cutie scos*, voi să zic eram investmăntat în haîne de comandă cari me prin-deau de minune, așa cum nu fusese obișnuiți colegii mei să me vadă până aci.

Am început să fiu socotit și eu în rëndul oamenilor.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

C u g e t ă r i.

Geniul sare abisurile, iar talentul construiește poduri peste ele.

F. Ontano.

*

Anii nu te încumintesc, ci te... îmbetrănesc.

Mme Swetchine.

*

Egoiștii sânt niște mumii, cari în locul inimii, au sentințe scrise pe pergament.

Georges Sand.

*

Virtutea are mai totdeauna de basă ignoranța, foarte rar experiența și cu toate acestea, adevărata virtute e cea basată pe experiență. *de Morawski.*

T r i o l e.

Sylviei.

1.

Aș vrea să fiu un flutur
 Ce moare pe câmpie,
 O frunză vestejită
 Pe-o aripă de vânt,
 Său numai o scântee
 Din zarea aurită
 Ce mângăie amurgul
 Și moare prea curând.

2.

Aș vrea să fiu cunună
 Din lauri împletită
 Pe fruntea visătoare
 Din mâna unui mort —
 Să fiu o ploaie caldă
 Pe-o luncă vestejită
 Său mâna cea măiastră
 Pe caerul de tort.

3.

Aș vrea să fiu veninul
 Bătut cu lăcomie,
 Pe buze 'nvinețite
 Să fiu ultimul cânt —
 În inima pătunsă
 De glonț dar încă vie —
 Dureri și suferințe...
 Dar numai nu — ce sînt.

Seliște iulie 1902.

Maria Cunțanu

P r e a t â r z i ũ .

De Elin Ameen.

(Fine.)

Când ea ajunse pe bord, își dădă la o parte voalul negru de pe fața-i palidă, uitându-se cu drag la florile de la maior, care tocmai se apropiase cât putu de vapor, spre a mai gustă odată privirea ei blândă. Ea își îndreptă ochii spre el, în cari se oglindă toată iubirea și tristeța, — căci nu află în destule cuvinte, a-ș putea exprima mai bine dușoșia care o predomină acum.

Un fel de groază îl apucă pe Palm la pornirea vaporului, îl eră ca și când i s'ar fi răptt cel mai prețios odor ce l-ar fi avut odată. Într'un fel de ameteală, pe cât de dureroasă, pe atât și de imbucurătoare, se depărtă de la port, cu decisiunea ca cum va ajunge acasă, să-i scrie iubitei călătoare o epistolă, pe care să-o primească tocmai la sosirea ei acasă.

Dar înainte de-a-și împlini voința, se întâlnește cu câțiva pretini, cari-l luară de al 4-lea jucător la

o partie de whist. Cam fără voe le urmă lor, unde rămăse și la amiază, în urmă au făcut o excursiune pe mare — și așa a trecut ziua fără a-i scrie dsoarei Lotte.

În ziua următoare durerea despărțirii deja eră mai mică. El voi să-i scrie, dar așteptă să se ducă acasă, unde să se intereseze de soartea mamei și a surorii, după însurătoare.

Ajuns acasă inse, și obișnuit cu viața de mai înainte, află că se simte mai bine așa cum eră, — doar acum eră numai un bătrân. În iarna trecută a renunțat la toate dansurile, nu mai jucă decât a-drille din când în când. Glumiă ca mai înainte cu „nepoțelele“ lui și le sărută bucuros când putea.

Sburdalnica tinerime totuș începă a-l află ceva cam uricșos și cavalerul plăcut de odinioară devini „unchiul scutitor“.

Cam la un an și jumătate după vara în care făcă cunoștința dsoarei Olga Lotte, maiorul se află într'o seară la bal. Sosi târziu, jocul începuse; el se opri în ușa salei de dans, își aședă monoculul la ochi și privi la dansatori. O păreche jucătoare se opri înaintea lui și-și recunoscu o „nepoțică“ din cele douesprezece.

Începură a conversă, bătându-o pe umeri:

„Oh, unchiule Palm! Nu-i așa că joci în astă seară? Eū am o française liberă și mi-ar fi neplăcut să nu dansez.

— Hm, nepoțică dragă, — dar ține-o pentru mine.

Cine eră inse acea domnișoară, care dansă tocmai cu un camarad al lui — o tineră în rochie rosa — el o cunoșcea așa de bine — aceea eră — trebuiă să fie — Olga Lotte! Finindu-se jocul, maiorul se apropiă de ea.

— Me mai cunoșci, dsoară Lotte?

Ea se înroși tare, când îi vorbi, altă mișcare inse nu se putea observă când îi întinse mâna și-i răspuse:

— A, uite maiorul Palm!

Îndată o întrebă, că are vreun joc liber.

— Da, — răspuse Olga rîdend, — eū cunose aici puțin tineri și așa cărticica mea de dans e aproape goală.

El îi luă cărticica și se angajă la doué valsuri.

Dsoara Lotte părea acum mult mai frumoasă, ca în vara cunoștinței lor. Obrajii ei palidi erau acoperiți de o roșeață fină și peste tot eră așa de frumoasă, că Palm nu-ș mai putea luă ochii de la ea. Întreaga ei ființă eră predominantă de o liniște atrăgătoare.

El află de la ea, că acum călătorește acasă, căci nu mai e guvernantă.

Maiorul dansă și conversă cu Olga. Ea îi făcă impresiunea că cât de prost a fost el în ziua plecării dsoarei Lotte de la băi, necerându-i mâna. Inima lui palpită totuș de puternic, ca și atunci când a iubit pentru prima dată. Până când omul mai poate simți astfel încă, nu e bătrân! Odată a lăsat-o să-i scape din mâni și un an și jumătate s'a jucat cu norocul lui, care l-ar fi putut avea. Dar acum a doua oară nu o va mai lăsa, chiar în seara aceasta chiar în ora aceasta să-i dea răspunsul dorit „da“.

Cum a putut el crede, că va putea trăi fără ea!

După un dans s'au aședat într'un unghișor al salei lângă olaltă, el se plecă spre dēnsa și-i sopți:

— Dsoară Lotte — Olga — eū te-am iubit de

la prima întâlnire a noastră la băi, — de atunci până azi nu ne-am întâlnit, și acum aș vrea să nu ne mai despărțim a doua oară, — promite-mi, te rog, că vrei să-mi fi soție.

Olga deveni palidă și i se 'mpărui că sala se învârtese cu ea, dar în curând își veni iarăși în fire, — își reaminti iubirea, durerea și speranța ei înșelată. Buzele ei tremurau și emoționată își îndreptă privirea spre el.

— O! Doamne, de ce nu mi-ai spus asta atunci — zise dureros.

— Pentru că am fost un nebun — răspuse el trist, — căci am tot amânat, — dar Olga, nici acum nu e târziu, nu-î așa?

Ea-și acoperi ochii cu evantaliul, care-l ținea în mână.

— E prea târziu, — șopti Olga.

— Cum? — Un fior rece îl săgetă până 'n inimă, fără a înțelege ce vrea să zică ea.

— Eu sunt logodită cu altul, — zise ea încet.

Aceasta eră o lovitură neașteptată, de oare ce el credea, că numai un cuvânt trebuie să zică și ea va fi a lui. El ședea ca un smintit până când vocea ei blândă îl deșteptă din buimăceală:

— Așa e de trist — mie-mi pare rău — dar e prea târziu.

— Dar dacă eu te-aș fi întrebat atunci — cu un an și jumătate mai înainte!

— Dă știi ce ți-aș fi răspuns atunci; acum nu mai am dreptul de a mai vorbi despre acel timp.

— Nu se poate îndrepta — e imposibil ca să strici, Olga dragă?

— Nu — ți-am spus, — că e prea târziu.

Musica începui iarăși să cânte și un cavaler veni și o luă la joc. Ea se sculă, își puse brațul ei într'ale jucătorului. Aședându-se așa, își întoarse încă odată capul spre maiorul. Privirile lor se întâlneau pentru un moment, apoi ea trecu mai departe, și trebuia să s'arete ca și când nu s'ar fi întemplat nimic.

Maiorul părăsi balul, și pe când mergea încet spre casă prin recea și senina noapte de iarnă, îi sună neîntrerupt ca un ecou dureros prin urechile sale:

— Prea târziu, prea târziu!

Maria Dancăș.

Voinicul și drăguța.

— Baladă populară. —

Voinicică stênjinei,
Pe din jos de cel bordei
Mere-mi voinic voinicel
Cu mândruța lângă el,
Cu ciubica pe-o ureche
Și cântând și chiuind
Și din ochi lacrimi vârsând.
Frunză verde viorea,
Lacrimi calde ca para;
Da de cântat ce-mi cântă?
„Mândră floare busuoc,
Te las lele cu noroc,
Că merg în loc cu soroc,
Te las lele cu iubit
Că merg în loc sorocit,

Să 'mbrac mondur cătănesc
Și cîcău împărătesc,
Să ți-uș mneriit
Și să iați mondur feștit,
Să ți-uș opinel cu curele,
Să iați călțunul ușurel
Să merg în lume cu ei.

Mândră nu te supără,
Că de-a vrea cel Dzeu,
Dzeu și Precesta,
Înapoi m'oiu înturnă,
De nevastă te-oiu lua."

Dar drăguța-sa zicea,
Zicea-mi Doamne și plîngea:
„Mă bade sufletu meu,
Ie-me tu pe lângă tine
Că ți-oiu prinde odată bine".
— „Tu lele sufletu mea,
Io pe tine te-aș lua,
Da ești fată tinerea,
Și mi-i frică că-î peri
Dacă lele-î drumări".
— „Bade cu musteața creață,
Cată să ți-o spun pe față,
Că cu tin' aș drumări,
De-aș ști bade c'aș peri.

Cul. de :

Theodor A. Bodgan
inv. în Bistrița.

Doine și hore din Bihor

Pe dealu de simnic,
Se vaeră d-un voinic,
Că s'o 'nsurat pe de mic,
Și el dacă s'o 'nsurat,
Cină bună n'o cinat,
Haîne d'albe n'o purtat.
Mândra-l pândia pe la gard:
— Dacă-i bădiță d'ase,
Da 'nvăli-me tu pe mine,
În haîne de d'andili-ne (lie),
Din creșcet până-n călcăe,
Și me du la tîrguri mari,
La tîrguri — la Lipova.
Pe marginea tîrgului,
Vine-un turculean bătrân:
— De vîndut-i nevasta?
— De vîndut i zo d'asta.
— Spune prețu cum i da?
— C'o sută și trii de lei
Și p'atâția mănântei.
— Ține colțul zadii,
Să-ți anumér talerii.
— Ce plîngi tu nevastă mă,
Că tu meri la min-acasă,
La curți — zugăvite
Și la lădi — cu hane verđi,
La hambar — cu grău curat?
— Mance-ți curțile focu
Și grău — gârgărițele,
Și haînele moliile.
Dăsta-i turculean — turcesc,
Ce be sînge creștinesc.

(Audiță de la o fetiță de 6 ani.)

Avram Igna

SALON.

Întrunirea secțiunilor Asociațiunii.

— Raport particular al „Familiei”. —

Deschiderea. Duminecă și luni, 13 și 14 l. c., secțiunile literare-sciintifice ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, conform regulamentului general al lor, s'au întrunit în ședință plenară în Sibiiu, sub presidiul dlui Alexandru Mocsonyi, președintele Asociațiunii.

Prezenți. Mai întâi s'a constătat, că sânt de față: din secțiunea literară, dr. At. M. Marienescu, Iosif Vulcan, Virgil Onițiu, dr. Iosif Blaga; din secțiunea istorică, Iosif St. Șuluțiu, Vasile Goldiș; din secțiunea științelor, Arseniū Vlaicu, dr. Simeon Stoica, Emil Viciū; din secțiunea școlară, dr. Ioan Stroia, dr. Grigoriū Pletos, dr. Iuliu Olariū, I. F. Negruțiu; din secțiunea economică, Parteniū Cosma, Traian Barzu.

Absenți: Vincentiū Babeș, Ioan cav. de Pușcariu, dr. Aug. Bunea, dr. Vasile Hossu, Patriciū Dragalină, Andrei Bârseanu, cari ș-au seusat absența prin boală.

Abziceri. Membrul Florian Porcius, care asemenea nu s'a prezentat, ș-a dat dimisiunea din cauză de adânci bătrânețe; tot astfel și dl Alex. Lebu.

Dl Iosif Balan, ales membru la adunarea generală de la Băile-Erculane, n'a răspuns dacă primește alegerea.

Se ia act cu regret de abdicarea dlui Florian Porcius, — iar locul dlui Iosif Balan, care n'a răspuns dacă primește, se declară vacant.

Alegeri. Se procede la întregirea locurilor vacante. Se constată, că sânt a se alege doi membri în secțiunea științelor (în locul dlui Fl Porcius și spre a împlini un loc mai de mult vacant); doi în secțiunea economică (în locul dlui Iosif Balan și Alex. Lebu.)

La propunerea secțiunilor respective se aleg: în secțiunea științelor, Ambrosiū Chețian profesor în Blaș cu 15 voturi, Aurel Ceortea profesor în Brașov cu 13; în secțiunea economică, dr. Cornel Diaconovich și Romul Simu, învățător pensionat și cunoscut stupar, cu câte 14 voturi.

Urmează alegerea membrilor corespondenți și la propunerea secțiunilor respective se aleg: în secțiunea literară, Nicolae Sulica și Sextiliū Pușcariū cu câte 15 voturi, Enea Hodoș cu 14, dr. Valeriū Branișce cu 11; în secțiunea istorică, dr. Ioan Mihályi, Silvestru Moldovan și Nic. Togan cu câte 15 voturi; în secțiunea științelor, dr. Ioan Radu (profesor în Brad) și Victor Borlan (profesor în Beis) cu câte 15 voturi; în secțiunea școlară, Dumitru Lăpedat (director școlar în Seliște) cu 14 voturi și Dumitru Mosora (învățător tot în Seliște) cu 11; în secțiunea economică, N. Petra-Petrescu, Ioan de Preda și dr. Nic. Vecerdea cu câte 14 voturi.

De la secțiunea literară. După aceste a început discuțiunea asupra unificării ortografiei române, ce-tinduse proiectele presintate de secțiunea literară. În

principiū se primește ortografia Academiei Române, însărcinându-se secțiunea literară a redacta un memorandum către Academie, atragându-i atențiunea asupra lacunelor ortografiei și invitându-o a le suplini.

Trecend la desbaterea specială, referentul dr. Iosif Blaga citeșce punct de punct raportul seū asupra ortografiei și notele făcute de dl Virgil Onițiu. La discuția aceasta, care ține jumătate de zi, iaū parte aproape toți membrii. În sfârșit, propunerile se votează cu mică schimbări.

Se decide ca comitetul Asociațiunii să tipărească regulile ortografiei și să le publice în broșură, în Biblioteca Poporală.

Să se trimită adrese speciale tuturor consistoriilor bisericeșci, direcțiunilor gimnasiilor și școalelor civile româneșci, precum și ale institutelor teologice și pedagogice, tipografiilor române editoare, redacțiunilor române de ziare și reviste, cu rugarea, să întrebuinteze numai ortografia aceasta.

Chestiunea îndreptării și unificării limbei române a produs o viuă discuțiune. În urmă s'a luat hotărîrea, că ședința plenară ia act de propunerea secțiunii și deocamdată decide să se înceapă publicarea unui registru de greșeli întrebuintate în limba de la noi. Publicarea să se facă în organul „Transilvania” al Asociațiunii, în care să se deschidă spre scopul acesta o rubrică anume.

Secțiunea istorică, prin raportorul seū Vasile Goldiș, propune ca Asociațiunea să publice concurs cu premii de 500 coroane pentru dictionarul toponomic-geografic al unui comitat locuit de Români. Se aprobă. Tot secțiunea istorică propune compunerea unui album ethnografic colorat al poporului românesc. Spre acest scop cere să se pună la dispoziția secțiunii una mie de coroane. Se aprobă și se votează 400 de coroane. Se va începe cu partea locuită de Români de la Mureș și până la Tisa.

Secțiunea școlară prin raportorul dr. Ioan Stroia arată că nu se poate executa ajutorarea școalelor. Ajutorul se va putea face numai avend statistica lor. Deci să se adune datele. Se propun patru conspecte pentru adunarea datelor.

Totodată secțiunea arată că s'a constituit alegendu-se președinte dr. Grigoriū Pletos, vicepreședinte I. F. Negruțiu, referent dr. Ioan Stroia.

Secțiunea raportează în urmă, că pe temeul dării de seamă a dlui dr. Grigoriū Pletos, recomandă să se cumpere 100—150 de exemplare din opul „Ioanel” al dlui I. Borgovan.

Propunerile secțiunii se aprobă.

Secțiunea științelor raportează prin dl dr. Vlaicu, că a esaminat lucrările trimise la secțiune și înaintează raporturile la comitet.

Bugetul se votează în conformitate cu sumele din anul trecut.

În fine președintele încheie ședința și membrii aduc urări președintelui.

Aceasta întrunire plenară a făcut cea mai bună impresiune, căci în cele trei ședințe s'au discutat multe chestiuni privitoare la ridicarea culturii naționale și s'au emis multe idei bune cari realizate vor produce încetul cu încetul rezultatele cele mai rodnice. La îndeplinirea problemelor sale, Asociațiunea noastră are mari greutăți de învins; sperăm înse că cu concursul tuturor celor buni, acelea se vor înlătură și succesul se va atinge. Dumnezeu să ajute!

LITERATURĂ.

Premiile Academiei Române. Premiul Năsturel-Herescu, de 4.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 noiembrie 1901 până la 31 octombrie 1902. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse la concursul acestui premiu este până la 31 octombrie 1902. În privința Premiului Năsturel-Herescu se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu: În tot anul Societatea Academică Română va avea a premii, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală în limba română, care se va socoti de către societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului; înse aceste premii vor fi de două specii: 1. În trei ani consecutivi, de-arândul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei noi, nr. 4.000 lei n., minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat. 2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de două-spre-zece mii lei noi, nr. 12.000 l. n., carele se va numi „Marele Premiu Năsturel“, operei care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va putea decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'ensul valoarea premiului precedent. Operele, ce se vor recompensa cu această a doua serie pe premii, vor tracta cu preferință despre materiile următoare: *a*, Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țărilor române; *b*, scrieri de religiunea ortodoxă, de morală practică și de filosofie; *c*, scrieri de științe politice și de economie socială; *d*, tractate originale despre științele exacte; *e*, scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și de geografie, în cari să între și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de științe exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite; *f*, cărți didactice de o valoare însemnată ca metod și ca cuprins; *g*, dicționare limbistice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele; *h*, publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adică relative la artele plastice, arhitectura, sculptura, pictura, gravura și chiar opere musicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va putea aprecia atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte; *i*, scrieri de pură literatură română, în prosă și în versuri, precum poeme, drame și comedii serioase — mai ales subiecte naționale — și ori ce alte opere de înaltă literatură. Acestea mai cu seamă aș dori să se acorde „Marele Premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încurajare mai puternică dezvoltării literaturii naționale“. La aceste se mai adaug următoarele dispozițiuni luate de Societatea Academică la 2 și 7 septembrie 1876: 1. La concurs se pot prezenta și opuri preînnoite în în nouă edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului, înse numai de autori în viață. 2. După cu-

prinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbă străine sunt excluse de la concurs; se va face înse excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari: *a*, sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte produceri în versuri românești vor constitui adevărate opuri literare ale limbii române; *b*, sau prin anexarea de elucidări și de note științifice cu totul proprii traducătorului, își vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română. 3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei nu pot intra la concurs pentru premiile Năsturel. 4. Premiile Năsturel se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părții unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune înse ca această parte să fie de valoarea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple făscioare (minimum 400 pag. format în 8° garmond.) 5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părți a aceluiaș op la un concurs posterior. 6. Opurile anonime și pseudonime vor putea fi admise la concursul cărților tipărite, iar autorii lor, spre a primi premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

Publicațiunile Societății „Steaua“ din București.

Aceasta societate, în fruntea căreia se află dl I. Kalinderu, are de scop să respândească gustul de cetit în popor. Pân' acuma a scos la lumină trei broșuri. Prima e scrisă de dl George Coșbuc și poartă titlul „Din țara Basarabilor“, a doua de dl P. Dulfu intitulată „Foloasele învățătorei“, a treia a apărut zilele trecute și cuprinde „Minunea vieții“ sau „Cheia lumii“ de dl Th. Speranța. Prețul unei broșuri este 15 bani.

T E A T R U.

Societatea pentru fond de teatru român.

La 13 și 14 l. c. membrii comitetului Societății pentru fond de teatru român au ținut dimpreună cu alți bărbați întruniți la Sibiu o conferință sub presidiul dlui Ales. Mocsonyi, președinte de onoare al Societății. Discutându-se în două ședințe viitoarea activitate a Societății, s'a manifestat părerea aproape unanimă ca să nu se schimbe statutele.

Concert și teatru în Herendești. Reuniunea română de cânt din Herendești de lângă Lugoj a aranjat în sâmbăta trecută, 29 iunie v. (12 iulie n.), concert și reprezentație teatrală în curtea bisericii gr. or. de acolo, cu ocasiunea serbării jubulare de una sută de ani de la zidirea acelei biserici. S'au cântat coruri de Humpel, Popovici, I. Vidu; s'au de clamat câteva poesii. În urmă s'a jucat piesa teatrală „De la sat“ de N. Macovișteanul. După reprezentație a urmat dans.

Concert și teatru în Dognecea. Reuniunea de căutări din Dognecea în Caraș-Severin a dat la 22 iunie n. concert popular; apoi a jucat piesele „Cu voia dumi-sale“ și „Arvinte și Pepelea“, aceasta din urmă de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Alibunar. Corul vocal din comuna Vălcovet, sub conducerea învățătorului George Popovici, a dat în Alibunar la 28 iunie n. concert popular și o reprezentație teatrală jucând piesa „Scene din viața militară“ de N. St. Publicul de acolo n'a sprijinit întreprinderea cum ar fi trebuit.

MUSICĂ.

Turneul artistic al dnei Irena de Vladaia. Marți la 2/15 iulie dna Irena de Vladaia a debutat la Lugoj, într'un concert dat cu concursul domnișoarelor Ecaterina Iorga, Silvia Iorga, al dlui Aurel Iorga și al dlui Gr. Savu. Din Lugoj s'a dus la Caransebeș, unde va da un concert în duminica viitoare.

Concertul dnei Mara Demetrescu d'Asty în Brașov. Marți la 15 iulie n. distinsa cântăreață română dna Mara Demetrescu d'Asty a dat la Brașov un concert cu următorul program : 1. Verdi, „Grand Air de Traviata“, dna Mara d'Asty. 2. Verdi, „Aria din Rigoletto“, dna Mara d'Asty. 3. Schubert, „Serenade“, dna Mara d'Asty. II. 4. Donizetti, „Air de Folie de Lucie“ (acompaniat cu flaut) de dna Mara d'Asty și dl Ferd. Altdorfer. 5. Bolero, „din Vesperi Siciliani“, dna Mara d'Asty. 6. Proch, „Oh! komm mein Liebchen“, dna Mara d'Asty. 7. Arie română, dna Mara d'Asty.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Ultima liturgie în biserica Sibiiu-cetate. Duminica trecută s'a ținut în biserica parochială Sibiiu-cetate cel din urmă serviciu divin, căci biserica se va demolă și pe locul ei, mărit cu fondul altor 4—5 case de lângă ea, se va clădi catedrala. Biserica a fost înțesată de lume, în care a fost reprezentată clasa inteligentă română de pretotindenii, căci tocmă se află întruniți în Sibiiu membrii secțiunilor literare-sciintifice ale Asociațiunii și membrii comitetului Societății pentru fond de teatru român, cari toți s'au crezut datori a se presintă și la actul acesta solemn. Serviciul divin a fost oficiat de protopresbiterul Ioan Papiu, asistat de protopresbiterii asesorii consistoriali Nicolae Ivan și Mateiu Voilean și de diaconul Dumitru Câmpian. Predica ocațională a fost rostită de părintele monach dr. Miron E. Cristea, care a făcut istoricul acestei biserici și a schițat cu colorii viue momentele principale cari s'au petrecut în ea și ș-a luat remas bun prin cuvinte bine simțite. Au fost de față în biserică, după notițele „Telegrafului Român“, dr. Alesandru Mocsonyi, dr. At. M. Marinescu, Iosif Vulcan, I. F. Negruțiu, Emanuil Ungurian, dr. Iuliu Olariu, Traian Barzu, dr. Grigorie Pletos, Alexă Onițiu, Virgil Onițiu, Arseniu Vlaicu, dr. Iosif Blaga, George Dima, N. Petra-Petrescu, Ioan Căndea preot în Avrig, dr. Simeon Stoica ; dintre sibieni, Parteniu Cosma, Zaharia Boiu, Moise Lazar, Simeon Popovici, colon. Muntean, căpit. pens. Pantaleon Lucuța, dr. Vasilie Bologa, St. Stroia, Ioan de Preda, dr. Avram Tincu, dr. Octavian Russu, dr. Ilie Beu ; iar dintre dame dna și dșoarele P. Cosma, dșoarele Petrașcu, Pipos, Moga, Cristea și altele. După serviciul divin s'a ținut sinod parochial extraordinar, în care s'a decis ca suma de peste 15 mii coroane, destinată pentru ridicarea unui turn la biserica asta, să se dea la colecta pentru ajustarea catedralei care se va edifica. Totodată s'a decis ca biserica aceasta să se fotografieze.

Hiritonirea dlui dr. Dăianu. Dl dr. Elie Dăianu, profesor de teologie în Blaș, a fost hirotonit sâmbăta trecută întru preot.

Internatul „Pavellian“ din Beinș. Părinții cari doresc ca prunciilor lor pe anul școlar 1902/903 să fie așezați în internatul gr. cat. de lângă gimnasiul superior gr. cat. din Beinș, sânt așișați, ca cel mult până la 20 august st. n. a. c. să-și trimită suplicele la rectoratul aceluși institut. Taxa de întreținere la an e : 240 cor., pentru uniformă : 64 cor. Taxele se plătesc în doue rate anticipative : la 1 septembrie și 1 februarie. Informațiunii mai în detai se dau de cătră rectoratul internatului Pavelean de băiați.

La gimnasiul de stat din Sibiiu, precum vedem din Anuarul apărut de curând, majoritatea în anul școlar expirat a fost română. Numărul total de 505 s'a împărțit astfel : 205 gr. or., 61 gr. cat., 142 rom. cat., 42 ev. ref., 21 ev. a. c., 3 unitari și 28 mosaici. Va să zică 266 Români și 239 de alte naționalități.

La gimnasiul rom. cat. din Cluș, în anul școlar trecut, din 402 studenți au fost 53 Români și anume 42 gr. cat. și 11 gr. or. Între cei 24 eminețați din toate clasele sânt și doi Români : Liviu Ilea, fiul dlui avocat dr. G. Ilea, unicul eminent în clasa I paralelă B și Petru Roșca în cl. VI.

Adunare de învățatori în Hălmagiü. Reuniunea învățătorilor români de la școalele confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII din dreapta Muresului își va ținea adunarea generală de est an la 18 și 19 iulie n. în opidul Hălmagiü sub presiudiu dlui profesor Teodor Ceontea președinte, George Popovici secretar.

G E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Coriolan Meseșanu avocat în Șimleu și dșoara Adela Trifu, fiica dlui Gaxril Trifu profesor de preparandie în pensie se vor cunună în biserica română din Șimleu la 21 iulie n. — Dl Cornel Bardosy, locotenent-auditor, fiul dlui Iuliu Bardosy, inspector regesc de școale în pensie, s'a logodit cu dșoara Ileana Damian, fiica dlui Simeon Damian, avocat în Brașov. — Dl dr. Teodor Burdan, avocat în Boroșineu, s'a fidațat cu dșoara Florica Ciorogariu, fiica dlui I. Ciorogariu, notar în Sinitea, comitatul Arad. — Dl George Burlea, ales preot în Bărcău, protopresbiteratul Treiscaune și dșoara Maria Russu își vor serbă cununia la 7/20 iulie în biserica gr. or. din Sita-Buzeu. — Dl Patriciu Palade și dșoara Lucreția Marcu se vor cunună la 20 iulie n. în biserica gr. cat. din Bistra. — Dl George Vior candidat de preot din Toplez s'a logodit cu dșoara Maria Popovici, fiica preotului Dimitrie Popovici din Măru.

Abzicerea dlui dr. Cornel Diaconovich din postul de primsecretar al Asociațiunii, prezentată în ședința din sâmbăta trecută a comitetului întrunit sub presiudiu dlui dr. Alesandru Mocsonyi, nu s'a primit ; în urmarea acestei decisiuni, dl Diaconovich a declarat că își ține postul și mai departe.

Au murit : Ioan Bozgan, paroc gr. or. în Căicir, la 9 iulie n., în etate de 79 ani ; — Maximilian Căpitan, preot gr. or. în Lusag, Bihor, în 30 iunie n., în etate de 56 ani.

K. k. priv. Riunione Adriatica di Sicurtà in Triest.

Vermögens-Ausweis am 31. Dezember 1900.

Bilanz-Konto (A). Sektion der Lebens-Versicherungen.

Aktiva.	Stonem. \$.
Realitäten in Triest, Wien, Bukarest und Prag (laut Spezifikation)	4,870,400
Spezial-Reserve	50,679,468
Reserve für Anwartschaften	1,981,777
Reserve für Anwartschaften	287,116
Spezial-Reserve	47,128
Spezial-Reserve	3,480,166
Spezial-Reserve	1,122,197
Spezial-Reserve	8,946
Spezial-Reserve	—
Summe	64,128,890/94

Passiva.	Stonem. \$.
Spezial-Reserve	2,000,000
Spezial-Reserve	1,157,448
Spezial-Reserve	55,916
Spezial-Reserve	1,100,000
Spezial-Reserve	3,569,247
Spezial-Reserve	698,475
Spezial-Reserve	48,305
Spezial-Reserve	82,338
Spezial-Reserve	195,507
Spezial-Reserve	927,357
Spezial-Reserve	64,128,890/94

Aktiva.	Stonem. \$.
Spezial-Reserve	4,800,000
Spezial-Reserve	347,879
Spezial-Reserve	3,622,754
Spezial-Reserve	835,000
Spezial-Reserve	8,815,879
Spezial-Reserve	40,984
Spezial-Reserve	1,163,102
Spezial-Reserve	1,727,224
Spezial-Reserve	2,536,166
Spezial-Reserve	195,507
Spezial-Reserve	415,755
Spezial-Reserve	24,568,722
Spezial-Reserve	64,108,401/01

Passiva.	Stonem. \$.
Spezial-Reserve	8,000,000
Spezial-Reserve	2,884,915
Spezial-Reserve	900,000
Spezial-Reserve	471,093
Spezial-Reserve	5,884,736
Spezial-Reserve	190,948
Spezial-Reserve	37,848
Spezial-Reserve	978,168
Spezial-Reserve	292,087
Spezial-Reserve	857
Spezial-Reserve	1,130,976
Spezial-Reserve	59,000
Spezial-Reserve	2,197,749
Spezial-Reserve	557,651
Spezial-Reserve	3,554
Spezial-Reserve	12,476
Spezial-Reserve	1,088,664
Spezial-Reserve	2,864,868
Spezial-Reserve	2,197,749
Spezial-Reserve	24,568,722

Seit Bestand der Gesellschaft, d. i. vom 1. Juni, 1838 bis 31. Dezember 1901 wurden für Schaden ausbezahlt **480,440,364.90 Kr.**
 Direktion der Gesellschaft. Direktoren: **Dr. August Freiherr Albert v. Mannstätten — Franz Dummer — Adolf v. Krigeffsky**, Generaldirektor — **Joseph Parisi — Paul Freiherr v. Halli — Heinrich Salcm**. Revisoren: **Georg Stenbudi — Emil Graf Albert v. Poja — Joseph Goldschmidt**. Ung.

Ausführliche Bilanzen sind bei der unterfertigten Vertretung zu haben. Derselbe werden alle Auskünfte bereitwilligst erteilt und **Lebens-, Transport- und Versicherungen gegen Einbruch** für die „**Internationale Adriatica**“ für die „**Angelversicherungen**“ für die „**Revidionale**“ Hagel- und Rückversicherungs-Gesellschaft und **Unfall-Versicherungen** für die „**Internationale Unfall-Versicherungs-Gesellschaft**“ zur Effektivierung zu den billigsten Prämien und coulantesten Bedingungen entgegenkommen.

Hauptagentenschaft in Nagyvárad: Biharmegyei Takarékpénztár, Fleischaeker generaldirektor,
Secretär: Cornel Vermes.

„**Riunione Adriatica di Sicurtà**“ ces. reg. priv. din Triest. În adunarea sa generală (a 63-a de la existența societății) s'a dat cetirea raportului despre socoile din anul 1901 de gestiune.

În secțiunea asigurării pe viață au fost înaintate 7894 oferte de 43,575,038 capital de 40,043,223 coroane față de 35,434,510 cor. sumă de asigurare în anul trecut. Starea asigurărilor s'a cifrat la încheierea anului cu suma de 237 1/2 milioane coroane capital și coroane 612,744 rente și dovedesc un spor curat de 16,955,764 cor. Viniul premiorilor în asigurarea vieții au ajuns cifra de 10,081,421 cor. esolvit au fost pentru casuri de moarte și accidente 4,882,299 cor. rămânând în rezervă suma de 790,113 cor. pentru casuri neresolvate. Reserve de premii subsidiară creată în anii trecuți care ajunse cifra de 600,000 cor. a fost urcată la cifra de 1,100,000 cor. Cu această sumă rezervelor de premii în secțiunea asigurărilor de viață cu finea anului 1901 a rărit s'au plătit 8,821,148 cor. Incasările în bransa asigurărilor în contra elementelor (loc și transport) au ajuns la cifra de 19,391,314 coroane, iar pentru asigurări rezervat 1,210,256 cor. Sumele de desdănuire, detragând pe cele reasurate, au fost 6,639,173 cor., pe când pentru casuri de daune neresolvate s'a rulat trebuincios în lipsuri și dacă produsul general a putut arăta rezultate multumitoare, e a se atribui mersului favorabil al asigurărilor pe viață și căștigurilor de reserve a căror venite s'au urcat la suma considerabile După dotarea premiorilor subțedere în reserve pentru scala de procente cu cor. 500,000 mai rămâne după detragerea soldului transpus din anii precedenți per cor. 12,476,62 un câștig de cor. 1,046,140'88. Din această sumă s'au dotat fondul de rezervă disponibil al asigurărilor pe viață cu 72,984'20 cor. și rezerva disponibilă a bilanțului general cu 1,000,000 cor. prin ce, cel dintăi au atins cifra de cor. 720,000, al doilea de 1,000,000. Dividendă s'a dat ca și anul trecut 180 cor. pe acție. Resulvele societății ating o sumă rotundă de cor. 73 milioane și a-nume cuprind rezervele de premii (pe socoilele proprii, după detragerea reasigurărilor) coroane 63,989,650, rezerva de premii disponibilă pentru reducerea etalonului cor. 1,000,000 rezervele de câștig cor. 6,674,963, și rezervele pentru fluctuațiunile de curs cor. 1,628,537.